

Column

Een donkergrijs randje

Door **Reinier Tromp**

Redacteur S&D

De positieve uitslag voor de PvdA bij de Europese verkiezingen is hoopvol voor de toekomst van de sociaal-democratie. Toch zit er een donker randje aan, een randje dat elke verkiezing iets groter wordt: jongeren laten de PvdA massaal links liggen.

Het is een harde werkelijkheid, maar de PvdA is na het CDA de meest vergrijsde partij van Nederland: 79% van haar kiezers is boven de vijftig. Dat is gemiddeld ouder dan de kiezers van 50Plus. 11% van haar kiezers is tussen 35 en 50 jaar. Slechts 10% van de PvdA-kiezers is tussen 18 en 34 jaar. Deze cijfers worden iets opgestuwd door de relatief lage opkomst bij Europese verkiezingen, waarbij vooral ouderen gaan stemmen. Het zou zomaar kunnen dat niet alleen het ‘Timmermans-effect’ een belangrijke oorzaak was van de electorale winst maar het feit dat bij Europese verkiezingen de ouderen wel naar de stembus gaan en de jongeren thuisblijven.

Nu zijn er denk ik twee oorzaken voor deze beroerde cijfers onder jongeren. Aan de eerste kan de partij eigenlijk niet zoveel doen. Dat is de versplintering van het politieke landschap. De tijd van de grote partijen is voorbij en de jonge kiezer kiest niet meer vanzelfsprekend op basis van zijn of haar sociale positie of kerkgenootschap voor één partij. De PvdA zal voor het eerst in haar geschiedenis dus net zo hard moeten knokken om kiezers aan zich te binden als de voorheen kleinere partijen. De optimistische strijdvaardigheid die Lodewijk Asscher, Frans Timmermans en Mei Li Vos als toon hebben ingezet, lijkt daarmee goed gekozen.

De tweede oorzaak is ideologisch. Jongeren zijn cultureel progressiever en economisch liberaler dan ouderen en daarbij wegen de culturele thema’s veel zwaarder dan de economische. Dat is slecht nieuws voor de PvdA, die economisch een sterke maar conservatievere positie heeft en cultureel heel consequent een flets verhaal vertelt. Immigratie is een belangrijk thema bij jongeren en de electorale concurrenten D66 en GroenLinks staan daarop veel scherper gepositioneerd. Daarnaast vinden jongeren identiteitsvraagstukken belangrijk: waar hoor ik bij? Helaas is daarop het antwoord al lang niet meer: de arbeidersklasse. Een derde urgent thema is klimaat, dat door de PvdA steevast in de categorie ‘daar moeten we ook wat mee’ wordt geplaatst. Jonge kiezers zien dat en stemmen natuurlijk niet voor hun eigen ondergang.

Als we deze twee oorzaken samen nemen dan is de opdracht voor de PvdA helder. Sociaaleconomisch moet zij haar traditionele verhaal van het kapitalisme aan banden leggen en de economische baten herverdelen, toepassen op de kapitalistische gedochten van deze tijd. Denk aan de macht en ongelijke verdeling van de rijkdom van de techgiganten of de farmaceutische en olie-industrie. Maar zij moet ook een scherper profiel kiezen op de hedendaagse culturele vraagstukken, een profiel dat bijvoorbeeld de diversiteit omarmt en een strijdvaardig, collectivistisch antwoord heeft op het klimaatvraagstuk. Waarschijnlijk wordt zij daarmee niet de grote volkspartij van weleer, maar zij blijft wel relevant voor een fors deel van de jongere generatie.